

Klimaatlessen uit Scandinavië en het Verenigd Koninkrijk

Pieter Boot: "Uitstoot Zweden moet in 2045 85% lager zijn"

Energiepodium.nl 26 juni 2017

Sinds vijf partijen in januari hun initiatiefvoorstel voor een klimaatwet bij de Tweede Kamer hebben ingediend is het in ons land stil aan dit front en krijgt het gesprek over een nieuw kabinet voorrang. In andere landen gebeurt er meer. Dat gaat verschillende kanten op en we kunnen er enkele lessen uit trekken.

Het duidelijkst is Zweden. Nadat de klimaatminister Isabella Lövin zich bij de indiening van het voorstel tot een klimaatwet had laten fotograferen met alleen vrouwen om haar heen - een verwijzing naar de veelal mannelijke entourage rond ondertekeningen door de Amerikaanse president Trump - werd deze wet op 15 juni door het Zweedse parlement aangenomen. Het is een zeer ambitieuze wet, die per 1 januari 2018 van kracht wordt. In 2045 moet de uitstoot van broeikasgassen op Zweeds grondgebied tenminste 85 procent lager zijn dan in 1990 (Zweden zat in 2015 op 25 procent reductie). In het binnenlandse transport, de industrie en de elektriciteitsproductie moet de afname nog sneller verlopen. In 2045 mogen er ook geen netto broeikasgasemissies meer zijn (groeïende bossen moeten de resterende CO₂ opvangen). Daarna moeten de emissies negatief worden, door bijvoorbeeld de combinatie van biomassa en afvang en opslag van koolstof (CCS). Voor nog verdergaande maatregelen denkt men ook aan financiering van reducties in andere landen. Zweden loopt hierbij zelfs in Scandinavië voorop, maar de cijfers van de Klimaatwet in Finland uit 2015 zijn niet substantieel anders (iets meer resterende emissies en iets meer opvang door bossen, maar nog geen aandacht voor negatieve emissies), terwijl de details van een Noorse klimaatwet nog worden doordacht.

Interessant aan deze Scandinavische aanpak is het grote belang dat aan een brede parlementaire steun wordt gehecht. De wet wordt meestal ook in een parlementaire commissie voorbereid, die (anders dan in Nederland) bewust ook de in dit opzicht meer behoudende partijen omvat. Ambitieuze partijen doen daar in hun ogen concessies (in Finland werden de concrete beleidsmaatregelen uit het wetsvoorstel gehaald), maar krijgen daar brede steun en daarmee beleidszekerheid voor de langere termijn voor terug. Bij de uitvoering van de wet kan die nog groter worden. In Finland stemden de Ware Finnen (enigszins te vergelijken met de Nederlandse PVV) tegen het wetsvoorstel, maar nu ze zelf in de regering zitten hebben ze hun mening herzien, zo werd ons op een bijeenkomst over klimaatwetgeving in Brussel door de Finse vertegenwoordiger verteld. Finland werkt nu sinds 2015 met een klimaatwet die, zoals de Britse, vooral procedureel van aard is en stelt dat deze de rol van het parlement in het beleid heeft versterkt. Naar het oordeel van betrokkenen wordt de wet er serieus genomen. Niet alles wordt door een enkele wet opgelost. In de hiërarchie van het beleid kan het Finse ministerie van Financiën zich veroorloven te stellen dat het belastingplan natuurlijk geen onderdeel van milieubeleid kan zijn.

“Een Klimaatwet alleen is onvoldoende om voortdurend voortgang te boeken”

De Britten hebben het ondertussen ook bij de uitvoering van het klimaatbeleid moeilijk. In 2008 hadden ze de eerste klimaatwet ter wereld en elk voorstel daarna in andere landen heeft zich in

meer- of mindere mate op dit voorbeeld gebaseerd. Maar het enthousiasme voor vergaand beleid is wat gedaald en door de Brexit hebben andere politieke zorgen de overhand, terwijl de relatief makkelijke emissiereducerende maatregelen zijn genomen. In de Britse elektriciteitssector zijn door doeltreffend beleid, dat aanzienlijk ambitieuzer is dan de Europese aanpak, grote broeikasgasreducties gerealiseerd. Een vervolg daarop is tot ongeveer 2025 voorzien. Maar de stappen die daarna gezet moeten worden zijn onduidelijk en de transitie van de warmtevoorziening in gebouwen en van de transportsector stagneert. Een vertegenwoordiger van het Britse Committee on Climate Change in Brussel dacht dat dat ook kwam doordat de Engelse klimaataanpak sterk op grote elektriciteitsbedrijven is gericht en relatief weinig aandacht heeft voor de individuele burger. En in de gebouwde omgeving en in de auto zit die burger doorgaans aan het stuur. Een gedachtewisseling met hem of haar kan je niet uitstellen.

Bij elkaar zijn er dus bemoedigende voorbeelden in onze nabije omgeving te vinden, maar blijkt ook dat een wet alleen onvoldoende is om voortdurend voortgang te boeken. Het is een hulpmiddel voor een grote transitie. Vergaande reducties van broeikasgassen zijn grote zaken, waarvan we allemaal de gevolgen zullen merken. De discussie daarover gaat ons niet alleen als energieprofessional, maar ook als burger aan.

Pieter Boot is Hoofd sector Klimaat, Lucht en Energie bij het Planbureau voor de Leefomgeving